

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Maijala, Minna; Laine, Päivi; Mutta, Maarit; Ullakonoja, Riikka; Merijärvi, Soila

Title: Kestävä kehitys kielikoulutuksessa : uusia näkökulmia ja pedagogisia ratkaisuja

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Maijala, M., Laine, P., Mutta, M., Ullakonoja, R., & Merijärvi, S. (2024). Kestävä kehitys kielikoulutuksessa : uusia näkökulmia ja pedagogisia ratkaisuja. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 15(7). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2024/kestava-kehitys-kielikoulutuksessa-uusia-nakokulmia-ja-pedagogisia-ratkaisuja>

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

Kestävä kehitys kielikoulutuksessa – uusia näkökulmia ja pedagogisia ratkaisuja

Vuonna 2021 Turun yliopistossa käynnistyneen Eettisesti kestävä kielten opetus -tutkimushankkeen lähtökohtana oli näkemys siitä, että kieli on yksilölle merkityksellinen pääoma sosiaalisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen kannalta. Siksi kestäväan kehitykseen liittyvät aiheet kuuluvat kaikkeen oppimiseen ja siten myös kielten opetukseen. Tässä artikkelissa esitellään kielikoulutuksen kannalta olennaista kestäväan kehityksen teoreettista viitekehystä ja pedagogisia ratkaisuja.

Julkaistu: 4. joulukuuta 2024 | Kirjoittaneet: Minna Maijala, Päivi Laine, Maarit Mutta, Riikka Ullakonoja ja Soila Merijärvi

Ensiaskelia kestäväan kielten opetukseen

Eettisesti kestävä kielten opetus -hankkeessa ([EKKO](https://sites.utu.fi/ekko/) (<https://sites.utu.fi/ekko/>)) tutkitaan, miten kestäväan kehityksen tavoitteet toteutuvat kielten opetuksessa ja oppimisessa eri koulutusasteilla. Hanke yhdistää kielen oppimisen ja opettamisen sekä kestävyyskasvatuksen tutkimuksen näkökulmia. Kun aloitimme vuonna 2021 työskentelyn aiheen parissa, havaitsimme, ettei aihetta ole juurikaan tutkittu kielten opetuksen näkökulmasta. Ensimmäisiä tutkimusavauksia kestäväan kehitykseen liittyvien ekologisten aspektien tuomisesta kielten opetukseen tekivät erityisesti ekolinguistit (esim. do Couto 2014). Viimeisten vuosien aikana kestäväan kehityksen roolia

kielten opetuksessa on tutkittu enemmän (ks. tarkemmin Molina 2022), mutta tutkimusta tarvitaan edelleen eritoten kestävän kehityksen toteutumisesta kielten opetuksessa ja siitä, miten kielten opetuksella voidaan edesauttaa oppijoiden kestävyystaitojen kehittymistä (Micalay-Hurtado & Poole 2022; Rafiee Moghadam ym. 2022).

Kokonaisvaltaisen, asioiden väliset yhteydet huomioivan lähestymistavan toteuttamisen koetaan olevan haasteellista kielten opetuksessa (esim. Kuusalu ym. 2024). Näin on luultavasti sen takia, että kiinnitämme kielten opetuksessa huomiota esimerkiksi kielioppiin ja sanastoon, joita on opetustilanteessa vaikea linkittää suuriin kokonaisuuksiin. Tämän artikkelin tavoitteena on tarkastella kestävän kehityksen roolia kielikoulutuksessa ja esitellä pedagogisia ratkaisuja, joiden avulla kestävän kehityksen periaatteita voidaan edistää kielten opetuksessa.

Kestävän kehityksen rooli kielikoulutuksessa

Kielten oppiminen on dynaaminen prosessi, ja kieli itsessään on alati muuttuva (Larsen-Freeman 2019). Kielten opetuksessa puhutaan yhä useammin transformatiivisuudesta, joka tarkoittaa muutoksia oppijassa. Oppijan tiedot ja taidot kehittyvät, hänen käytöksessään tapahtuu muutoksia ja myös hänen arvo- ja tunnemaailmansa voi muuttua. Transformatiivisen kielten oppimisen tavoitteena on kehittää kriittistä ja luovaa ajattelua oppijalähtöisten aktiviteettien, esimerkiksi kielellisen analyysin, itse- ja vertaisarvioinnin, vertailun ja tutkivan oppimisen eli esimerkiksi projektityöskentelyn avulla. (Leaver 2021.) Muutokseen tähtäävä toiminta on myös kestävän kehityksen keskiössä, ja tähän ohjaamisessa opettajilla on keskeinen rooli (esim. Koskela & Kärkkäinen 2021).

Oppijassa tapahtuvaa muutosta korostaa EKKO-hankkeen tutkimustyön tuloksena syntynyt monitieteinen malli, transformatiivinen kestävä kehitystä edistävä kielten opetus (*Transformative language teaching for sustainability*, TLS, Maijala ym. 2024). Malli ohjaa kieltenopettajia tunnistamaan kielten opetuksessa käytettyjä aiheita ja menetelmiä, jotka tukevat kestävyyskasvatuksen yhdistämistä kielten opetukseen. Mallissa korostetaan sitä, että sekä sisällöt että opetusmenetelmät edistävät kestävyyskasvatuksen toteutumista kielten opetuksessa. Sisällön tasolla rohkaistaan siirtymään yksilöllisistä kieltenopiskelutarkoituksista kohti maailmanlaajuisia tavoitteita, joihin lukeutuvat kestävän kehityksen tavoitteiden mukaiset sisällöt,

esimerkiksi ympäristö, luonnonvarat ja yhteiskunnallinen tasa-arvo. Halusimme korostaa mallissa sitä, että kielten opetuksessa jo laajasti käytössä olevia opetusmenetelmiä voidaan luontevasti yhdistää muutostoimijuutta painottavaan kestävyyskasvatukseen. Tällaiset menetelmät lisäävät oppijoiden osallistumista ja kehittävät taitoja, kuten konfliktinhallintaa, päätöksentekoa ja vastuuta omista toimista. Monimenetelmäisyys on tyypillistä modernille kielten opetukselle, jossa korostuvat oppijalähtöiset käytänteet (esim. Hiver ym. 2021; Wesely ym. 2021). Siksi TLS-malliin on koottu oppijalähtöisiä aktiviteetteja, joita ovat esimerkiksi keskustelut ja projektipohjainen oppiminen ja joita korostetaan sekä kielten opetusta ohjaavassa Eurooppalaisessa viitekehyksessä (Euroopan neuvosto 2001, 2018) että kestävyyskasvatuksen tutkimuskirjallisuudessa (esim. Sinakou ym. 2019).

Kielten opetuksella on oma tärkeä roolinsa kestävyyskasvatuksen toteuttamisessa. Esimerkiksi tasa-arvoa ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta edistää (Maijala ym. 2024) kielellisesti vastuullinen opetus (esim. Lucas & Villegas 2013), jonka tavoitteena on huomioida oppijoiden kielellinen tausta. Kestävän kehityksen aihepiiriin ja kestävyyskasvatuksen menetelmien integrointi antaa kielten oppimiselle tarkoituksen ja yhdistää sen laajempaan kontekstiin. Tähän mennessä saatujen tutkimustulosten mukaan kestävän kehityksen integroinnissa kielten opetukseen näyttäisi olevan myönteinen vaikutus oppijoiden kielenoppimisprosesseihin ja tietoisuuteen ympäristöä kohtaan (esim. Katunich & Goulah 2020; Jodoin 2020). Viime vuosina kestävän kehityksen ja kielten oppimisen integroinnin tärkeys on tuotu esiin Yhdysvalloissa julkaistuissa kokoomateoksissa (Melin 2019; de la Fuente 2021), joissa on esimerkkejä tutkimusprojekteista erityisesti korkeakoulujen kielten opetuksesta. Oppijoiden käsitykset kestävyysaiheiden yhdistämisestä kielten opetukseen näyttäisivät olevan myönteisiä. Tämän lisäksi heidän kielitaitonsa näyttäisi kehittyvän ympäristöön liittyvien aiheiden käsittelyn kautta (ks. esim. Reisinger ym. 2021).

Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta on tärkeää yhdistää niitä myös kielten opetukseen ja oppimateriaaleihin. Ajankohtaisuutensa ja kiinnostavuutensa takia ne voivat lisätä oppijoiden motivaatiota oppia kieliä. Kestävyyskasvatuksen keskiössä olevat oppijalähtöiset menetelmät edistävät taitoa toimia yhteistyössä

muiden kanssa, kriittisen ajattelun kehittymistä ja muutostoimijuutta. Kaiken kaikkiaan kestävä kehityksen teemat tekevät kielten oppimisesta merkityksellistä tulevaisuuden kannalta.

Pedagogisia työkaluja ja materiaaleja kielten opetukseen

EKKO-hankkeessa kehitetyt pedagogiset materiaalit pohjautuvat hankkeen teoreettiseen viitekehykseen eli TLS-malliin (Maijala ym. 2024) ja yhdistävät kestävyyskasvatuksen ja kielten opetuksen tavoitteet. Tehtäväkokonaisuudet tulevat avoimesti kaikkien saataville verkkosivustolle (esimerkkejä voi jo katsoa osoitteessa <https://sites.utu.fi/ekko/opetusmateriaalit/> (<https://sites.utu.fi/ekko/opetusmateriaalit/>)), ja niitä voi hyödyntää oppitunneilla vaikkapa vuosikellon eli tavoitteita yhdistävien ajankohtaisten päivien avulla: esimerkiksi Euroopan kielten päivä on 26.9. tai kansainvälinen muoviton päivä 25.5. (ks. tehtäväesimerkki kuvioista 1). Materiaalit on laadittu niin, että jokaisessa keskitytään yhteen kestävyuden ulottuvuuteen, ekologiseen, sosiaaliseen, kulttuuriseen tai taloudelliseen ja niiden kautta samalla myös yhteen tai useampaan YK:n Agenda 2030 -tavoitteeseen. Tehtäviä on eri kieliin, eritasoisille oppijoille ja eri-ikäisille kohderyhmille.

Kuviossa 1 esitellään Merten muoviroska -tehtäväkokonaisuuden esittelysivu. Esittelysivulla ovat tehtäväkokonaisuuden perustiedot: kesto, taso, materiaalit sekä kieli- ja kestävyystavoitteet. Kaikki kokonaisuudet ovat rakenteeltaan samanlaisia ja koostuvat samoista tehtävätyypeistä: orientoivaa lämmittelytehtävää seuraavat kielitaitotehtävä, muutostoimijuutta aktivoiva tehtävä ja reflektointitehtävä. Kaikki tehtäväkokonaisuudet pyrkivät yhdistämään kestävyysaiheen aktiiviseen ja osallistavaan kielen oppimiseen ja pohtimaan aihetta tai ilmiötä kriittisesti ja kokonaisvaltaisesti kohdekieltä käyttäen.

Merten muoviroska

KESTO	15 + 15 + 20 + 20	KIELET
TAITOTASO	BI	Englanti, espanja, ranska, saksa, suomi
ULOTTUVUUS	Ekologinen	
TAVOITTEET		
KESTÄVYYSKASVATUS	KIELITAITO	
<ul style="list-style-type: none"> Havainnoida merten tämänhetkistä tilannetta Ymmärtää muoviroskan aiheuttamat vaarat ympäristölle 	<ul style="list-style-type: none"> Oppia ja aktivoida ympäristöön liittyvää sanastoa. Kerrata verbien perusmuotoja. Oppia ilmaisemaan opittua omin sanoin. 	
VALMISTAUTUMINEN		
ENNEN TUNTIA	MATERIAALIT	
<ul style="list-style-type: none"> Tulosta/tallenna tehtävän tiedostot ja opiskelijan tehtäväkortti. Valmistelee julisteiden tekoon tarvittavat välineet. 	<ul style="list-style-type: none"> Oppijan tehtäväkortti Vastaukset Isot paperiarkit Sähköinen työkalu julisteen tekemiseen (esim. Canva) ja opettajalle tunnukset 	

Kuvio 1. Merten muoviroska -tehtäväkokonaisuuden esittelysivu.

Pohdintaa

Kestävästä kehityksestä on tullut ajankohtainen aihe monilla tieteenaloilla, ja emme voi olla huomioimatta sitä myös kielten opetuksessa. Tutkimushankkeen aikana olemme ennen kaikkea havainneet, miten kielten opetuksen kautta on mahdollista vaikuttaa tulevaisuuteen ja kestäväen kehityksen tavoitteiden toteutumiseen. Modernissa kielten opetuksessa painottuvat toiminnalliset ja osallistavat menetelmät, jotka soveltuvat hyvin kestävyyskasvatuksen työvälineiksi. Samalla kun opetetaan kieltä, voidaan opettaa sellaisia taitoja, jotka kuuluvat niin kielten opetuksen kuin kestävyyskasvatuksenkin tavoitteisiin. Tutkimustuloksissa on havaittu,

että kestävän kehityksen sisällyttämisellä kielten opetukseen näyttää olevan myönteinen vaikutus sekä kielenoppimisprosessiin että opiskelijoiden tietoisuuteen ympäristöstä ja kestävän kehityksen tavoitteista. Lisää tutkimusta tarvitaan erityisesti kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisesta kielten opetuksessa. Tähän tutkimuksessa olevaan aukkoon vastaa uusi Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitoksessa käynnistynyt Suomen Akatemian rahoittama tutkimushanke *Kielten opetus ja oppiminen kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttajana (Implementation of sustainable development goals in language teaching and learning, SustainLANG, 2024–2028)*.

Toimintaa ja muutosta painottavat tehtäväkokonaisuudet lisäävät oppijoiden osallistumista ja kehittävät taitoja, kuten konfliktinhallintaa, päätöksentekoa ja yleistä toimintakykyä. Sisältöjen reflektointi yhdessä opettajan ja muiden oppijoiden kanssa edistää kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista. Kestävyykskasvatuksen edistämiseksi kielten opetuksessa on siis huomioitava kielen opettamisen traditiot ja opetuksen erityispiirteet, etenkin vuorovaikutuksellisuus ja käytössä olevat kestävän kehityksen tavoitteita tukevat menetelmät. Koska asenteet vaikuttavat kestävyysaiheiden käsittelyyn opetuksessa, voidaan todeta, että kieltenopettajien ja kieltenopettajiksi opiskelevien myönteinen asenne näihin aiheisiin mahdollistaa kestävän kehityksen tavoitteiden edistämisen. Jotta kielten oppitunneilla voitaisiin entistä enemmän edistää kestävyyskasvatusta, on kiinnitettävä huomiota kestävyyskasvatusta tukeviin sisältöihin ja aktiviteetteihin. Kieltenopettajien täydennyskoulutuksessa ja uusien opettajien koulutuksessa olisikin hyvä tiedostaa erot oppiaineiden opetustraditioissa ja ohjata opettajia käsittelemään kestävyyskasvatuksen aiheita kokonaisvaltaisemmin. Opettaja pitäisi lisäksi ohjata kertomaan opetustilanteessa oppijoille, että nyt käsitellään kestävyysaiheita. Muutos on myös kielten opetuksen asia.

*Minna Maijala työskentelee kielten oppimisen ja opettamisen professorina Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitoksella. Hän on vastuullinen johtaja hankkeissa *Eettisesti kestävä kielten opetus (Koneen Säätiö, 2021–2025)*, *Metsäsanoista metsätekoihin (Koneen Säätiö, 2023–2027)* ja *Kielten opetus ja oppiminen kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttajana (Suomen Akatemia, 2024–2028)*.*

Päivi Laine työskentelee Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitoksella suomen kielen yliopistonlehtorina ja tutkijana EKKO-hankkeessa.

Maarit Mutta työskentelee Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitoksella ranskan vanhempana yliopistonlehtorina. Hän toimii Koneen Säätiön rahoittaman KISUVI-hankkeen vastuullisena johtajana ja on mukana EKKO-hankkeessa tutkijana.

Riikka Ullakonoja työskentelee Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitoksella tutkijana EKKO-hankkeessa ja Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitoksella tutkijana AASIS-hankkeessa.

Soila Merijärvi työskentelee Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitoksella EKKO-hankkeen projektitutkijana.

Lähteet

de la Fuente, M. J. (2021). *Education for sustainable development in foreign language learning: Content-based instruction in college-level curricula*. 1st ed. New York: Routledge.

do Couto, H. H. (2014). Ecological approaches in linguistics: A historical overview. *Language Sciences* 41, 122–128.

<https://doi.org/10.1016/j.langsci.2013.08.001>

(<https://doi.org/10.1016/j.langsci.2013.08.001>)

Euroopan neuvosto (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Strasbourg: Euroopan neuvosto. <https://rm.coe.int/1680459f97>

(<https://rm.coe.int/1680459f97>)

Euroopan neuvosto (2018). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Companion volume with new descriptors*. Strasbourg: Euroopan neuvosto.

[https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-](https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989)

[2018/1680787989](https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989) (<https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>)

Hiver, P., Al-Hoorie, A. H., Vitta, J. P. & Wu, J. (2021). Engagement in language learning: a systematic review of 20 years of research methods and definitions. *Language Teaching Research* 28 (1), 201–230.

<https://doi.org/10.1177/13621688211001289>

(<https://doi.org/10.1177/13621688211001289>)

Jodoin, J.J. (2020). Promoting language education for sustainable development: a program effects case study in Japanese higher education. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 21 (4), 779–798.

Katunich, J. & Goulah, J. (2020). Introduction: TESOL and Sustainability. Teoksessa J. Katunich & J. Goulah (toim.) *TESOL and Sustainability: English Language Teaching in the Anthropocene Era*. 1st ed. London: Bloomsbury Publishing.

Koskela, T. & Kärkkäinen, S. (2021). Student teachers' change agency in education for sustainable development. *Journal of teacher education for sustainability*, 23 (1), 84–98. <https://doi.org/10.2478/jtes-2021-0007>
(<https://doi.org/10.2478/jtes-2021-0007>)

Kuusalu, S.-R., Laine, P., Maijala, M., Mutta, M., & Patzelt, M. (2024). University language students' evaluations of ecological, social, cultural and economic sustainability and their importance in language teaching. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 25 (9), 1–18. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-05-2023-0169>
(<https://doi.org/10.1108/IJSHE-05-2023-0169>)

Larsen-Freeman, D. (2019). On language learner agency: a complex dynamic systems theory perspective. *The Modern Language Journal* (Boulder, Colo.), 103 (1), 61–79. <https://doi.org/10.1111/modl.12536>
(<https://doi.org/10.1111/modl.12536>)

Leaver, B. L. (2021). The next paradigm shift and its historical context. Teoksessa B. L. Leaver, D. E. Davidson & C. Campbell (toim.) *Transformative Language Learning and Teaching*, 13–22. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108870788>
(<https://doi.org/10.1017/9781108870788>)

Lucas, T. & Villegas, A. M. (2013). Preparing linguistically responsive teachers: laying the foundation in preservice teacher education. *Theory Into Practice*, 52 (2), 98–109. <https://doi.org/10.1080/00405841.2013.770327>
(<https://doi.org/10.1080/00405841.2013.770327>)

Maijala, M., Gericke, N., Kuusalu, S.-R., Heikkola, L. M., Mutta, M., Mäntylä, K. & Rose, J. (2024). Conceptualising transformative language teaching for sustainability and why it is needed. *Environmental Education Research*, 30 (3), 377–396, <https://doi.org/10.1080/13504622.2023.2167941>
(<https://doi.org/10.1080/13504622.2023.2167941>)

Melin, C. (toim.) (2019). *Foreign language teaching and the environment: Theory, curricula, institutional structures*. The Modern Language Association of America.

Micalay-Hurtado, M. A., & Poole, R. (2022). Eco-critical language awareness for English language teaching (ELT): Promoting justice, wellbeing, and sustainability in the classroom. *Journal of World Languages*, 8 (2), 371–390.

Molina, P. (2022). Bibliographical review on sustainable literacy in language learning and teaching. *Language Learning in Higher Education*, 12 (2), 513–524. <https://doi.org/10.1515/cercles-2022-2059>
(<https://doi.org/10.1515/cercles-2022-2059>)

Rafiee Moghadam, N., Haddad Narafshan, M., & Anjomshoa, L. (2022). Education for sustainable development: Effects of sustainability education on English language learners' empathy and reading comprehension. *The Journal of Environmental Education*, 53 (5), 280–289.

Reisinger, D., Valnes Quammen, S., Liu, Y. & Virguez, E. (2021). Sustainability across the curriculum: A multilingual and intercultural approach. Teoksessa M. J. de la Fuente (toim.) *Education for sustainable development in foreign language learning*, 197–214. New York: Routledge.

Sinakou, E., Donche, V., Boeve-de Pauw, J. & Van Petegem, P. (2019). Designing powerful learning environments in education for sustainable development: a conceptual framework. *Sustainability*, 11 (21), 5994. <https://doi.org/10.3390/su11215994>
(<https://doi.org/10.3390/su11215994>)

Wesely, P. M., Vyn, R. & Neubauer, D. (2021). Teacher beliefs about instructional approaches: Interrogating the notion of teaching methods. *Language Teaching Research*, 28 (1), 29–51. <https://doi.org/10.1177/1362168821992180>
(<https://doi.org/10.1177/1362168821992180>)

Artikkeliin viittaaminen

Maijala, M., Laine, P., Mutta, M., Ullakonoja, R. & Merijärvi, S. (2024). Kestävä kehitys kielikoulutuksessa – uusia näkökulmia ja pedagogisia ratkaisuja. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 15(7). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2024/kestava-kehitys-kielikoulutuksessa-uusia-nakokulmia-ja-pedagogisia-ratkaisuja> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2024/kestava-kehitys-kielikoulutuksessa-uusia-nakokulmia-ja-pedagogisia-ratkaisuja>)